

Zürich zien en sterven

21/08/2014 | Stefanie Van den Broeck

De beruchte Dignitas-kliniek in Zwitserland, waar hulp wordt geboden bij zelfdoding, krijgt steeds meer buitenlanders over de vloer. ‘Dat bewijst ne de noodzaak van goede euthanasiewetten’, zegt specialist Wim Distelmans. Stefanie Van den Broeck

ap

De Dignitas-kliniek in het Zwitserse Forch, vlak bij Zürich, veroorzaakte al heel wat commotie

Dignitas werd in 1998 opgericht door de Zwitserse advocaat Ludwig Minelli. Het motto van de organisatie luidt: waardig leven, waardig sterven. Maar het is toch vooral dat laatste dat wereldwijde aandacht trekt. In 2008 leerde heel de wereld Dignitas kennen, dankzij de documentaire ‘Right to Die?’. Daarin maakten we kennis met de 59-jarige Britse professor Craig Ewert, die in Zwitserland een einde aan zijn leven maakte, met zijn vrouw Mary aan zijn zijde. De man leed aan een ongeneeslijke spier- en zenuwziekte. Hij werd gevolgd tijdens zijn laatste vier levensdagen, tot en met het opdrinken van het dodelijke drankje, met de negende symfonie van Beethoven op de achtergrond.

Sinds 2008 is het aantal

Dat blijkt uit een studie die verscheen in de *Journal of Medical Ethics*. Tussen 2008 en 2012 is het aantal buitenlanders dat zich in Zwitserland liet helpen bij zelfdoding, verdubbeld. In totaal ging het in die periode om 611 mensen. De grote meerderheid zijn Duitsers (268), gevolgd door Britten (126), Fransen (66), Italianen (44) en Amerikanen (21). Ze waren tussen 23 en 97 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 69 jaar. En opvallend: bijna zes op de tien waren vrouwen. De meeste 'toeristen' hadden een neurologische aandoening (verlamming, Parkinson of MS bijvoorbeeld), kanker of een reumatische ziekte. Want vergis u niet: hoewel er stevast over een 'zelfdodingskliniek' wordt gesproken, kan niet iedereen met donkere gedachten in Zwitserland terecht. Enkel wie terminaal ziek is en/of ondraaglijk lijdt, komt in aanmerking. Voorwaarden die sterk doen denken aan onze euthanasiewetgeving.

Al zijn er wel enkele belangrijke verschillen met de Belgische euthanasiewet

In Zwitserland is er geen echte wet, zegt professor Wim Distelmans (VUB), gespecialiseerd in palliatieve zorg en euthanasie. 'Er staat wel één klein zinnetje in hun wetboek: mensen die onbaatzuchtig hulp bieden bij zelfdoding, worden niet vervolgd. Dignitas biedt dus geen euthanasie, maar hulp bij zelfdoding. Mensen die zich er aandienen en aan de voorwaarden voldoen, krijgen een drankje met een barbituraat, een oud slaapmiddel. Maar dan uiteraard wel in een overdosis. Zij moeten dat drankje zelf kunnen opdrinken, zonder dat er een arts aanwezig is. Sommige patiënten slagen daar niet in, door slikproblemen. Of ze worden heel misselijk en beginnen te braken, waardoor de zelfdoding mislukt. Dat zijn heel pijnlijke situaties. In ons land gebeurt euthanasie ook met zo'n barbituraat, maar dat wordt geïnjecteerd door een arts, waardoor het veel sneller werkt.'

Nog zo'n verschil: een Zwitserse dood is behoorlijk duur

Op de website van Dignitas staat netjes uitgelegd hoeveel de procedure kost. Drieduizend Zwitserse frank voor het voorbereidend werk, duizend voor de twee medische consultaties vooraf en nog eens drieduizend voor de procedure zelf. In totaal goed voor omgerekend bijna 6.000 euro. Als je daarnaast ook de formaliteiten rond de uitvaart en de administratieve rompslomp wil laten regelen, tikt dat aan tot ruim 8.500 euro. 'Volgens Dignitas zijn die middelen nodig om de lopende kosten te dekken', zegt Distelmans. 'Tja, dat moeten ze natuurlijk zeggen, omdat hulp bij zelfdoding alleen toegestaan is als het onbaatzuchtig gebeurt.'

Waarom komen al die patiënten dan niet naar België?

‘In principe zouden mensen die aan de voorwaarden van Dignitas voldoen, ook in aanmerking komen voor euthanasie in België. In ons land zijn er elk jaar een paar buitenlanders die euthanasie krijgen, en dat aantal stijgt zelfs lichtjes. Maar van echt “euthanasietoerisme” is geen sprake. Soms komen mensen op voorhand wel naar ons land om te praten over euthanasie, maar als het dan zover is, voelen ze zich veel te zwak om de reis te maken. Bovendien moet er een goede arts-patiënt-relatie zijn om in ons land euthanasie te krijgen, je kunt niet even bellen en zeggen dat je volgende donderdag om drie uur wilt sterven.’

Tussen haakjes: ook in Nederland bestaat er zoiets als de Levensindekliniek. Daar kunnen mensen terecht met een euthanasieverzoek dat is afgewezen door hun eigen arts. Het is geen echte kliniek, maar een ambulante team dat de mensen thuis helpt. Maar als toerist word je er niet geholpen, je moet op zijn minst een Nederlandse zorgverzekering én adres hebben.

De oplossing: goede euthanasiewetten, overal ter wereld

Omdat niet iedereen geld heeft voor de Zwitserse methode - en die ook niet onfeilbaar is - zou elk land een goede euthanasiewet moeten invoeren, vindt Wim Distelmans. ‘Op dit moment bestaat die alleen in België, Nederland en Luxemburg. Enkele staten van de VS hebben wetten rond hulp bij zelfdoding en in Engeland is daarover nu ook een wetsvoorstel. Bizar genoeg is er in het westen een zeer groot maatschappelijk draagvlak voor euthanasie, maar volgt de politiek niet. Ook bij ons was het trouwens niet vanzelfsprekend: omdat de christendemocraten voor één keer uit de regering lagen, kon het doorgevoerd worden. Dat was het mirakel dat wij nodig hadden. (glimlacht)’

Wie vragen heeft over zelfdoding, kan terecht op de zelfmoordlijn, op het gratis noodnummer 1813.